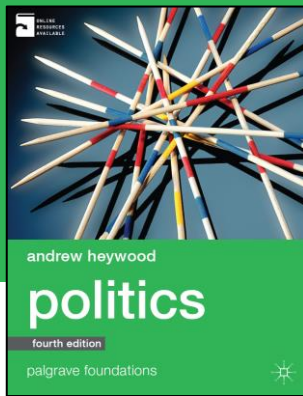
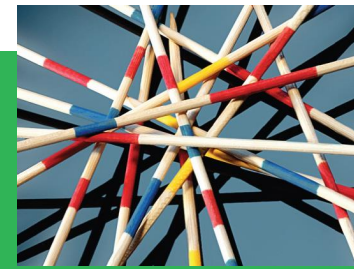

დემოკრატიული მმართველობის პრინციპები

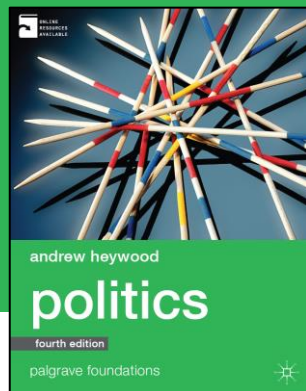

ლექცია 5 გლობალური პოლიტიკა

პოლიტიკა. ენდრიუ ჰეივუდი (177-199) გვ.

- რა და რა კუთხით იაზრებენ მსოფლიო პოლიტიკას
- ცივი ომი და მსოფლიო წესრიგი
- რა არის გლობალიზაცია

მმართველობა VS პოლიტიკური სისტემა

„ომი - ჩვენს მეცნიერულად განვითარებულ ხანაში -ადრე თუ გვიან,
საყოველთაო განადგურებას მოასწავებს“ - ბერტრან რასელი

რა არის გლობალური პოლიტიკა?

1. გლობალური სოფელი? - მარშალ მაკლუენი
2. დაკარგული ზღვარი - შიდა და საგარეო პოლიტიკას შორის
3. მსოფლიო საზოგადოების წინაპირობა?

მსოფლიო პოლიტიკის საზრისი

XX საუკუნე - ახალი მსოფლიო პოლიტიკის ჩამოყალიბების
საწყისი

- თანამშრომლობა საერთაშორისო ორგანიზაციებსა და
სახელმწიფოებს შორის

კლასიკური გაგებით მსოფლიო პოლიტიკა განიხილება 4
ძირითადი მახასიათებლით

- იდეალიზმი
- რეალიზმი
- პლურალიზმი
- მარქსიზმი

იდეალობი

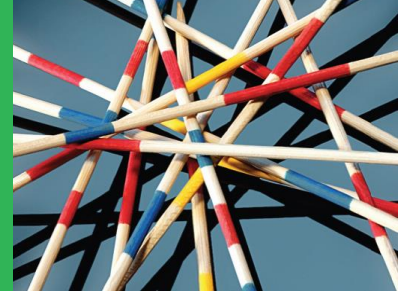
- განიხილავს საერთაშორისო პოლიტიკას როგორც მორალური ღირებულებების და კანონთა ნორმას
- უთმობს მეტს ყურადღებას ნორმატიულ ანალიზს, (როგორ უნდა იქცეოდნენ პოლიტიკური მხარეები) - ვიდრე ემპირიულს (სინამდვილეში როგორც იქცევიან მხარეები)
- იდეალობი - აღიქმება როგორც უტოპიზმის ერთ ერთი სახეობა
- ომის გამართლება - 3 აუცილებელი წინაპირობა: ომის გამოცხადება შესაძლებელი იქნებოდა მხოლოდ უფლებამოსილი მონარქის მიერ, ბრძოლის მიზეზი უნდა ყოფილიყო სამართლიანი და ომის გამოცხადება სიკეთის დათესვის მიზნით (ან ბოროტების განდევნა)
- არავითარ შემთხვევაში სიხარბე და სისასტიკე
- იდეალობის ხედვით - ომი დაუშვებელია და საღი აზრი ყოველთვის მიგვიყვანს „საყოველთაო და ხანგრძლივ მშვიდობამდე“

იდეალობი

- ფორმები ეყრდნობა ძირითადად ინტერნაციონალიზმს: მათი ხედვით, გლობალური პოლიტიკა კერძო, ეროვნული ინტერესებიდან კ იარა, უნივერსალური პრინციპებიდან უნდა გამომდინაორებდეს.
- კოლექტიური თავდაცვისა და საერთაშორისო სამართლისადმი რწმენა - დღევანდელი გაერო(UN).
- „საერთო ევროპული სახლის“ - იდეა
- ბირთვული იარაღის რაოდენობის მსოფლიოში გაზრდა - ხელი შეუწყო ნეო იდეალისტურს ცნებას

რეალიზმი

- უძველესი თეორია - იგივე პოლიტიკური რეალიზმი
- საერთაშორისო პოლიტიკის ხედვაში - გაბატონდა I და II მსოფლიო ომების შედეგად
- ეფუძნება და აქცენტს აკეთებს ძალის პოლიტიკაზე
- მთავარი იდეა - სახელმწიფო მთავარი მოქმედი პოლიტიკური სუბიექტია და ქვეყნის სუვერენულობიდან გამომდინარე გადაწყვეტილებებს დამოუკიდებლად იღებს .
- არა - ინტერნაციონალიზმს და ბუნებრივ ჰარმონიას
- უთმობებ ყურადღებას საერთაშორისო პოლიტიკაში ძალის მნიშვნელობას
- ძალა = სამხედრო სიმბლავრე თუ ტექნიკური არსენალი

ნებისმიერი კომფლიქტი თუ დაზავება, გამოწვეულია ძალთა ბალანსის კონცეფციით

კუბის მაგალითი

რეალიზმი

- გამომდინარე იქიდან რომ ქვეყნებს გააჩნიათ სხვადასხვა სახის ძალა - იქმნება ბუნებრივი იერარქია; ძლიერი ქვეყანა გავლენას ახდენს სუსტზე
- ცივი ომი: ორი სახელმწიფო, ორი პოლუსი, აშშ- ს გავლენის ქვეშ მოქცეული ქვეყნები VS USSR - ის გავლენის ქვეშ მოქცეულ ქვეყნები
- **NATO** - შექმნის მიზეზი?

კრიტიკა

მსოფლიოს აყენებს ბირთვული ომის და კატასტროფის წინაშე

ძალაუფლებისადმი მისწრაფება (რაც გამოიხატება ნაციონალური უსაფრთხოებისა და თავდაცვის იდეების აკვიატებაში)

მთავარი კრიტიკა

აიგნორებს: საერთაშორისო პოლიტიკის წამყვანი პლურალისტური ტენდენციების იგნორირება

პლურალიზმი

- ეყრდნობა ლიბერალულ იდეებს – გაჩნდა 60–70–იან წლებში აშშ–ში.
- წარდმოადგენს ერთგვარ სოციო პოლილიტიკურ ერთობას – მნიშვნელობას ანიჭებს ძალის გადანაწილებას მოპაექრე ორგანიზაციებსა და ჯგუფებში.
- რეალისტური ხედვის ერთ ერთი მთავარი ალტერნატივა
- აღიარებს ეროვნულ ხელისუფლებას – მაგრამ მიიჩნევს რომ საერთაშორისო პოლიტიკა გაცილებით ფართო ინტერესთა სფეროები და ჯგუფები აყალიბებენ.
- მთავარი მრწამსი – ურთიერთდამოკიდებულ სამყაროში, თანამშრომლობისა და გაერთიანების ტენდენცია – ადრე თუ გვიან გახდება უალტერნატივო

მარქსიზმი

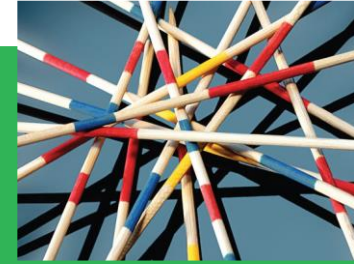
- „კლასობრივი ერთიანობა ეროვნულ მიჯნებს გადაფარავს“ – კომუნისტური მანიფესტი – „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!“
- გვთავაზობს ინტერნაციონალურ, კლასე დაფუძნებულ თარაზულ მოდელს
- ნეო მარქსისტები აცნობიერებენ მთავარ ნაკლოვანებებს:
 - ნებისმიერი სახელმწიფო პოლიტიკა როგორც მხოლოდ კაპიტალისტური ინტერესების ასახვა საფუძველს მოკლებული აღმოჩნდა
 - იმპერიალიზმი – კაპიტალიზმის უმაღლესი სტადია არ აღმოჩნდა

ორპულისიდან ერთპოლუსამდე

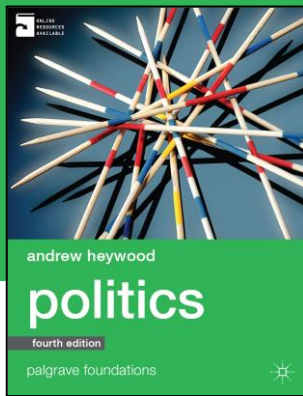

ჩვენი ტერორიზმთან

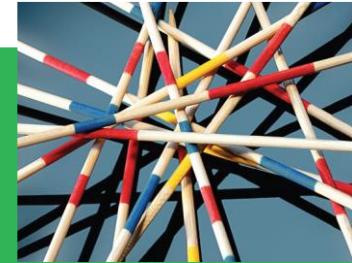

დემოკრატიული მმართველობის პრინციპები

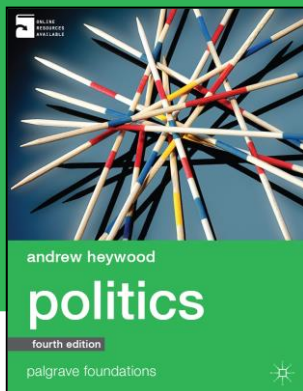
ლექცია 2

კონსტიტუციები, კანონმდებლობა და მართლმსაჯულება

პოლიტიკა. ენდრიუ ჰეივუდი (393-415)

- რა არის კონსტიტუცია და რა ფორმები შეიძლება შეიძინოს მან?
- რა მიზანს ისახავს კონსტიტუცია?
- რა ურთიერთობა არსებობს კანონმდებლობასა და პოლიტიკას შორის?
- ისასამართკლოს პოლიტიკური მნიშვნელობა.

რა არის კონსტიტუცია?

მმართველობა კონსტიტუციის გარეშე იგივეა, რაც ძალაუფლება კანონიერების გარეშე.

ტომას პეინი. 1795

კონსტიტუცია- უზენაეს კანონთა ერთობლიობა, ხელისუფლების „სამართავი“ კანონები.

იგი უზრუნველყოფს ხელისუფლების საქმიანობის სიმყარეს, პოლიტიკური წესრიგის დამყარებას

- ეგვიპტელი ფარაონები აღიარებდნენ „მაატის“

- ჩინელი იმპერატორები :ტიენს“ ანუ ზეცას მორჩილებდნენ

- ებრაელები მოსეს კანონებს

- მაჰმადიანები შარიათს

- პირველი დაწერილი კონსტიტუცია - 1787 წელს ამერიკის კონსტიტუცია

- 1789 „ადმიანის და მოქალაქის უფლებათა“ ფრანგული დეკლარაცია

კონსტიტუციათა კლასიფიკაცია

□ კონსტიტუციები განსხვავდება:

- ფორმის მიხედვით (ანუ კოდექსის სახითაა დაწერილი თუ მხოლოდ დეკლარებულია)
- რამდენად იოლია მასში ცვლილებების შეტანა, ხისტია თუ მოქნილი
- რამდენად ქმედითუნარიანია რეალობასთან მიმართებაში (გამოყენებადია, ფორმალური თუ დეკორატიული)
- რამდენად შეესაბამება იგი მის მიერვე დადგენილ ინსტიტუციონალურ სტრუქტურას (მონარქისტულია თუ რესპუბლიკური, ფედერალური თუ უნიტარული, საპრეზიდენტო თუ საპარლამენტო)

საქართველოს კონსტიტუცია

საქართველოს უზენაესი კანონი

- პირველი კონსტიტუცია-1921 წლის 21 თებერვალი

ოთხი საბჭოთა კონსტიტუცია:
1922, 1927, 1937 და 1978 წლებში

1993 წლის 16 თებერვალს ედუარდ
შევარდნაძის ინიციატივით შეიქმნა
საქართველოს სახელმწიფო საკონსტიტუციო
კომისია (118 წევრი)

1995 წლის 24 აგვისტოს, 17 საათსა და 50
წუთზე, საქართველოს რესპუბლიკის
პარლამენტმა 159 ხმით 8-ის წინააღმდეგ მიიღო
საქართველოს კონსტიტუცია

• კონსტიტუციის დანიშნულება

კონსტიტუციას არ გააჩნია ერთი კონკრეტული მიზანი, თუმცა აქვს სხვადასხვა დანიშნულება

- სახელმწიფოს გაძლიერება
- გამაერთიანებელი ღირებულებებისა და მიზნების გამოკვეთა
- ხელისუფლების მდგრადობის უზრუნველყოფა
- თავისუფლების დაცვა
- რეჟიმის ლეგიტიმაცია

კანონი, ზნეობა და პოლიტიკა

კანონი VS ზნეობა

- კანონი- საზოგადოების კონტროლის განსაკუთრებული ფორმა. მოქმედებს იძულების საშუალებით. მკაცრად განსაზღვრავს რისი გაკეთება შეიძლება და რისი არა.
- ზნეობა- დაკავშირებულია ეთიკურ საკითხებთან, განსაზღვრავს რა არის სწორი“ და რა „არასწორი“. უფრო სუბიექტურია ვიდრე ობიექტური. (ემყარება პიროვნულ შეხედულებებს, მრწამს, ადათს, ტრადიციას...)
- კანონი არის დადგენილი და სავალდებულოა შესასრულებლად.

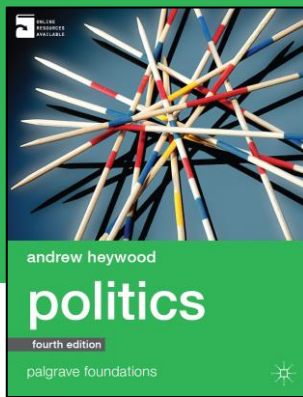
კანონი, ზნეობა და პოლიტიკა

- არსებობს „პირველადი“ (მაგ. სისხლის სამართლის კოდექსი) და „მეორადი“ კანონები (მაგ. წესები, როლებიც ძალაუფლებას ანიჭებენ სახელისუფლებო ინსტიტუტებს. (ჰარტი, 1961)
- კანონი პოლიტიკაზე „მაღლა“ დგას და უზრუნველყოფს რომ არ მოხდეს ადამიანების დისკრიმინაცია რაიმე ნიშნით.
- თუმცა იგი უზრუნველყოფს თავისუფლების დაცვას და არა შეზღუდვას.

პიროვნება თვითონაა საკუთარი თავის, სხეულისა და გონების უფალი“. (ჯ.ს.მილი)

დემოკრატიული მმართველობის პრინციპები

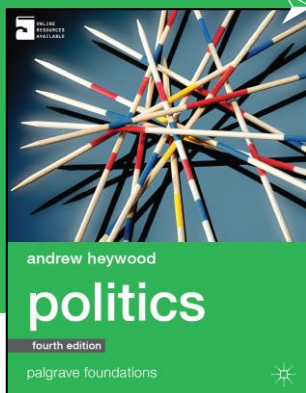

ლექცია 10: არჩევნები

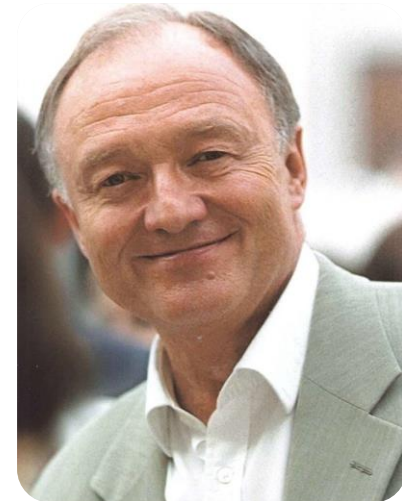
პოლიტიკა. ენდრიუ ჰეივუდი ((326-343)
ბვ.ბვ.

- რას ემსახურება არჩევნები?
- რა არის მათი დანიშნულება?
- განსხვავებები საარჩევნო სისტემებში
- რას ასახავს არჩევნების შედეგები?
- რას განსაზღვრავს ამომრჩევლის ნებას?

“ხმის მიცემა რომ რამეს ცვლიდეს,
ვინ დაგვაცვლიდა“

კენ ლივინგსტონ (1987)

რა არის არჩევნები?

პოლიტიკური წარმომადგენლობა

- ✓ მინდობილობითი მოდელი
- ✓ დელეგირებითი მოდელი
- ✓ მანდატობრივი მოდელი
- ✓ იგივეობრივი მოდელი

რა არის არჩევნები?

პოლიტიკური წარმომადგენლობა

➤ მინდობილობითი მოდელი

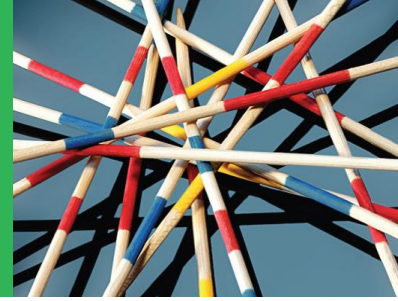
თქვენ წარმომადგენელს ირჩევთ, ცხადია. ოღონდ არჩევისთანავე, ის უკვე მხოლოდ ბრისტოლის წარმომადგენელი კი არა, პარლამენტის წევრი ხდება - მან არა მარტო საქმით უნდა გიერთგულოთ, არამედ მწრამსითაც! და თუ ბრმად დაგემორჩილათ, კეთილ სამსახურს კი აღარ გაგიწევთ, დაგაღალატებთ...

ედმუნდ ბერკი (1774)

ელიტისტური ელფერი:

არათანაბარი ხმის მიცემის წესი: 4-5 ხმა განათლებულ დიპლომიან ამომრჩეველს,
2-3 ოსტატეტებს და მაღალი კვალიფიკაციის ხელოსნებს
1 ხმა - რიგით მუშებს

რა არის არჩევნები?

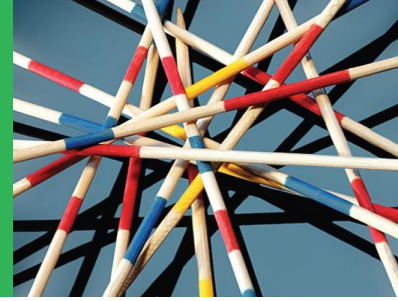
პოლიტიკური წარმომადგენლობა

➤ დელეგირებითი მოდელი

- ✓ არჩეული პირი რომელიც უშუალო მითითებით და სხვისი სახელით მოქმედებს
- ✓ სხვათა შეხედულებების გამხმოვანებელი
- ✓ არ აქვს უფლება პირადი მოსაზრებები და სიმპათიები გამოხატოს

მაქსიმალურად უახლოვდება წარმომადგენლობით ხელისფულებაში ხალხსი უზენაესობის იდეალს

რა არის არჩევნები?

პოლიტიკური წარმომადგენლობა

- მანდატობრივი მოდელი
- პარტიული სისტემა
- ითვალისწინებს პარტიის სახელისა და პოლიტიკის პრაქტიკულ მნიშვნელობას
- ხმის მიცემა = არა ადამიანის, არამედ პარტიის მანიფესტის და პროგრამის (უპირობო) აღიარება
- მაჟორიტარული სისტემა

რა არის არჩევნები?

პოლიტიკური წარმომადგენლობა

- იგივეობრივი მოდელი
სოციალისტური და რადიკალიზმის მომხრეების მოდელი
- ✓ რამდენად იგივდება ასარჩევი ამომრჩეველთან
- ✓ მოიცავს ყველა ჯგუფს სეგმენტს, კლასს რელიგიურ, ეთნიკურ ასაკობრივ ცენზს.

არჩევნები

1. თანამედროვე არჩევნები - 90-იანები წლების შემდგომ განვითარდა

I. ფარული კენჭისყრა

II. საარჩევნო კონკურენცია

III. საყოველთაო ხმის მიცემა

2. პოლიტიკოსების შერჩევა

3. მთავრობის ჩამოყალიბება

4. წარმომადგენლობის უზრუნველყოფა

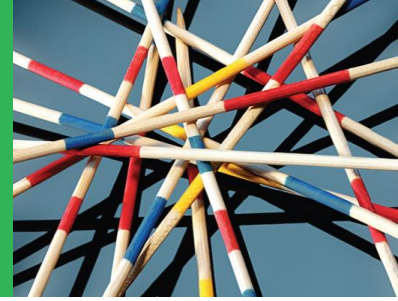
5. პოლიტიკაზე ზეგავლენა

6. ამომრჩეველთა გათვითცნობიერება

7. ლეგიტიმურობის განაღდება

8. ელიტების გაძლიერება

არჩევნები

- ამომრჩეველი
- კანდიდატები VS პარტია
- ამომრჩეველი საარჩევნო უბნად ან ოლქად ჯგუფდება და ამგვარ ჯგუფებს ერთი ან რამდენიმე წარმომადგენლის არჩევა შეუძლიათ
- კვოტა: უმრავლესობით, აბსოლუტური უმრავლესობით ან სხვა ტიპის ქვოტით განისაზღვრება

არჩევნები

- მაჟორიტარული სისტემა
- პარტიული სისტემა
- რომელია საუკეთესო?

სემინარის დავალება: არჩევნების მოდელები

- პარტიაზე ორიენტირებული მოდელი
- სოციოლოგიური მოდელი
- ხელსაყრელი არჩევანის მოდელი
- იდეოლოგიური მოდელი

თანამედროვე საზოგადოება და მოქალაქე

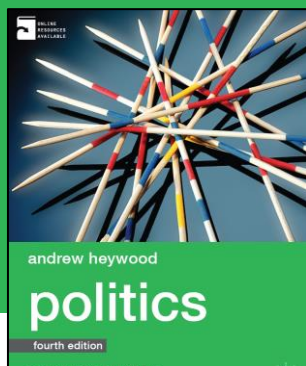

andrew heywood

politics

ლექცია

პოლიტეკონომიკა

კაპიტალიზმის სახეობები

XVI-XVII სს.მეურნეობის პირველი კაპიტალისტური ფორმები ევროპაში წარმოიშვა. ნიშნები:

- ნატურალური ხასიათის აგრარული წარმოება
- მკაცრი სოციალური იერარქია
- უფლება-მოვალეობების მკაცრი სისტემა

გამოვლინება-სოფლის მეურნეობის პროდუქტებით ვაჭრობა
წარმოების გაფართოვებისკენ სწრაფვა „აგრარული რევოლუცია“

XVIII ს.ინდუსტრიული რევოლუცია - ბრიტანეთი, აშშ, შემდეგ მთლიანი ევროპა.

შედეგი: თანდათანობით ადამიანი მოწყდა მიწას და გადავიდა ქალაქში.
კაპიტალიზმის თანამედროვე ფორმა გახდა ინდუსტრიული კაპიტალიზმი.

- საწარმო კაპიტალიზმი
- სოციალური კაპიტალიზმი
- კოლექტიური კაპიტალიზმი

კაპიტალიზმის სახეობები

საწარმო კაპიტალიზმი

აშშ, ბრიტანეთი- დაფუძნებულია ადამ სმიტის (1723-1790) და დევიდ რიკარდოს (1772-1823) იდეებზე.

ნიშანი- საბაზრო კონკურენციის ეფექტურობის შეუქცევადობის რწმენა.

ადამ სმიტი: „სადილზე ხორცი, ლუდი და პური მხოლოდ იმიტომ გვაქვს რომ ყასაბს, მელუდეს და ხაბაზსაც უნდა ჭამა.“

ამ აზროვნებამ ნულამდე დაიყვანა საზოგადოებრივი საკუთრება.
შრომის ნაყოფიერებაზე და მოგებაზე ორიენტირებული ბაზარი.

საერთაშორისო კონკურენციამ აიძულა მთავრობები დაეწიათ საგადასახადო ტარიფები ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით. სახელმწიფო არ ერევა ეკონომიკაში, არამედ ეკონომიკას განსაზღვრავს ბაზარი.

თავისებურება: 1) ტექნოლოგიური პროგრესი და 2) ადამიანური რესურსი

- ნაკლი - ქონებრივი უთანასწორობა. მაგ. აშშ-ს სიღარიბის მაღალი მაჩვენებელი, ნაკლებად განათლებული საზოგადოება.

2008-2009 წლების მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისი

კაპიტალიზმის სახეობები

სოციალური კაპიტალიზმი

თავდაპირველად ჩამოყალიბდა გერმანიაში, ავსტრიაში, ბენილუქსის ქვეყნები, საფრანგეთი, სკანდინავიის ქვეყნები.

აღიარებს სახელმწიფოს ჩარევას ეკონომიკაში, კარგად ესმით პოლიტიკისა და ეკონომიკის კავშირის მნიშვნელობა.

მიზანი- გრძელვადიანი კაპიტალდაბანდება და არა დაუყოვნებლივ სარგებელი. 1960 წელს ომით განადგურებული გერმანიის ეკონომიკის აღზევება; კაპიტალდაბანდება, კადრების განათლება და პროფესიული მომზადება გადამზადება.

უარყოფითი- სოციალური პროგრამების მაღალი დონე და ზრდადი დაფინანსება რომელსაც მივყევართ მაღალ გადასახადებამდე და საერთაშორისო კონკურენციის შემცირებამდე.

კაპიტალიზმის სახეობები

კოლექტიური კაპიტალიზმი

ჩამოყალიბდა იაპონიაში II მსოფლიო ომის შემდეგ. შეუერთდნენ აღმოსავლეთ აზიის „ვეფხვები“, ჩინეთი.

მიზანი- ხანგრძლივ ურთიერთობებზე გათვლილი თანამშრომლობა, რის გამოთ ეკონომიკა იმართება ერთმანეთთან შერწყმული საზიარო ბაზრებით.

დამახასიათებელი- სტაბილურობის მაღალი დონე, გრძელვადიანი პერსპექტივები.

ყურადღება ექცევა ბრიგადურ მუშაობას და მეგობრული ურთიერთობების ჩამოყალიბებას. მენეჯერისა და მუშის არც თუ ისეთი განსხვავებული ხელფასი. პენსიები, სოციალური დაცვის გარანტიები, უფასო დასხვენებები...

მართვადი თუ თითოეგულირებადი კაპიტალიზმი?

სოციალიზმის სახეობები

თანამედროვე სოციალისტებს სურთ კაპიტალიზმის არა მოსპობა, არამედ მისი რეფორმირება, რადგან ის არის საზოგადოებრივი სიმდიდრის ერთადერთი ალტერნატივა.

- სახელმწიფო სოციალიზმი
- საბაზრო სოციალიზმი

სახელმწიფო სოციალიზმი

სისტემა ეყრდნობოდა მთელი საკუთრების ნაციონალიზაციას.

მთელი ეკონომიკური რესურსი უნდა გადასულიყო პარტიულ-სახელმწიფოებრივი აპარატის კონტროლის ქვეშ. რომელიც აკონტროლებდა ვაჭრობას და დააწესებდა ფასებს, ხელფასებს, გადასახადებს, სუბსიდიებს. ეკონომიკის სამინისტრო, ეკონომიკის მაკონტრორებელი ორგანო. უხელმძღვანელებდნენ ბანკების, ქარხნებისა და მაღაზიების მუშაობას.

დაგეგმვის სისტემა დაეხმარა საბჭოთა. კავშირს რომ აღმოეფხვრა უსახლკარობა, უმუშევრობა, გაჭირვება.

სოციალიზმის სახეობები

საბაზრო სოციალიზმი

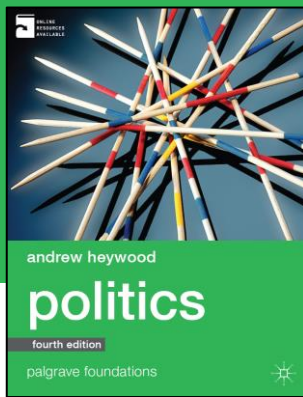
დეცენტრალური დაგეგმვის ალტერნატივად გამოვიდა დინამიკური საბაზრო კონკურენცია. (1985-1990წწ მიხეილ გორბაჩივის საბჭოთა გარდაქმნის წლები).

თუმცა იგი არ გამოდიოდა საერთო დაგეგმვის კონცეფციიდან, არამედ ცდილობდა მასში ჩაერთო ფართო კავშირები მწარმოებლებთან.

არსებობს თუ არა ეკონომიკაში „მესამე გზა“.

თანამედროვე საზოგადოება და მოქალაქე

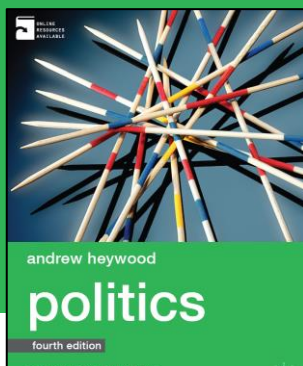

ლექცია 7

პოლიტიკური იდეოლოგიები (ძირითადი ასპექტები)

კონსერვატიზმის ანალიზი ნიშნები, მემარჯვენეობა
ნეოკონსერვატიზმი, სოციალიზმის და მარქიზმის ძირითადი
მიმოხილვა და შედარებითი ანალიზი. სოციალურ-დემოკრატია და
სხვა მოძღვრებების განხილვა.

პოლიტიკური იდეოლოგია

„ფილოსოფოსები სამყაროს სხვადასხვაგვარ ახსნას გვთავაზობენ, მიზანი კი -
მისი შეცვლაა“ - კარლ მარქსი

რა არის პოლიტიკური იდეოლოგია?

1. პოლიტიკური ანალიზის ერთი ყველაზე საკამათო საკითხაგანია;
2. დღეს - გამოიყენება როგორც ნეიტრალური მნიშვნელობა - სოციალური ფილოსოფიისა და მსოფლმხედველობის აღსანიშნავად

ტერმინი - 1796 დე ტრესიმ დაამკვიდრა - მეცნიერება იდეების შესახებ

რა არის პოლიტიკური იდეოლოგია

მარქსისტული გაგებით:

- მარქსი – იდეოლოგიას „მმართველთა კლასის“ იდეებთან აიგივებდა რომელიც მიმართული იყო კლასობრივ დაყოფასთანა და ექსპლოატაციის გარდაუვალობასთან
- იდეოლოგია სიყალბეა რომელიც მიმართულია საზოგადოების ჩაგრული ფენების მოტყუებისთვის
- დაპირისპირებათა შენიღბვის მცდელობა, რაც ნებისმიერი კლასობრივ საზოგადოების საფუძველთა–საფუძველია

ლიბერალიზმი

სამრეწველო დასავლეთის იდეოლოგია

- ლიბერალიზმი – მეტაიდეოლოგია (რომელიც ურთიერთსაპირისპირო ღირებულებებსა და შეხედულებებს მოიცავს)
- **300** წლიანი განვითარების ისტორია
- **ფეოდალური წყობის** დაშლის შედეგი – ანუ კაპიტალისტური საზოგადოების შექმნის შედეგი
- **პირველი სახე** – წმინდა პოლიტიკური დოქტრინა რომელიც ფეოდალურ პრივილეგიებს აკრიტიკებდა
- **მეორე სახე** – XIX საუკუნის დასაწყისში ეკონომიკურმა ლიბერალიზმმა იწყო განვითარება. ახასიათებდა თავისუფალი საბაზრო ურთიერთობები და ხელისუფლების ჩარევის აკრძალვა.
- **სოციალური ლიბერალიზმი** – უპირატესობა სოციალური კეთილდღეობის რეფორმებს ანიჭებს, ეკონმიკაში სახელმწიფოს ჩარევას დასაშვებად მიჩნევს.

ლიბერალიზმი

დამახასიათებელი ნიშნები

- **ინდივიდუალიზმი** – არც ერთი ინდივიდუალის ინტერესი არ უნდა შეეწიროს სხვების (კოლექტივის) ინტერესებს. ნებისმიერი ადამიანის სიცოცხლე ერთნაირად ფასეულია. ნებისმიერს უნდა ჰქონდეს შანსი თვითონ გადაწყვიტოს რა არის მისთვის უკეთესი
- **თავისუფლება** – პიროვნული თავისუფლება („კანონის ფარგლებში თავისუფლება“)
- **გონი** – პიროვნებას მართებული *გადაწყვეტილების მიღების უნარი* გააჩნია – თავისი ბედის საუკეთესო გამსჯელი – ნებისმიერი *კონფლიქტური ურთიერთობა* შეიძლება მოგვარდეს მშვიდობიანი გზით
- **თანასწორობა** – ჩვენ „თანასწორი ვიზადებით“ – მიუღებელია თანაბარი ანაზღაურების იდეა. მისაღებია თანაბარი შესაძლებლობების იდეა.
- **შემწყნარებლობა** – ტოლერანტობა – პიროვნების თავისუფლების გარანტი – განსხვავებული აზრის, სიტყვის თუ ქცევის დათმების უნარი. უთრიერთსაპირისპირო თვალთახედვაშიც მოიძებნება თანხვედრის წერტილები. არ არსებობს მოუგვარებელი კონფლიქტი
- **შეთანხმება** – ნებისმიერ საკითხს მმართველთა თანხმობა ესაჭიროება – ემხრობა დემოკრატიასა და პოლიტიკური წარმომადგენლობის დოქტრინას
- **კონსტიტუციონალიზმი** – ძალაუფლება რყვნის (ლორდ ექტონი) – იხრებიან შეზღუდული მმართველობის

კონსერვატიზმი

- **XVIII** ბოლოს და **XIX** დასაწყისში გაჩნდა
- მიზეზი უკურეაქცია საფრანგეთის რევოლუციით გამოწვეული რადიკალურ ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ცვლილებებზე
- სოციალური წესრიგი
- კონსერვატიზმის ორი მიმართულება
 1. ტრადიციული (ცვლილებების მოწინააღმდეგე) და,
 2. ედმუნდ ბერკი – „შევცვალოთ რათა შევინარჩუნოთ“

კონსერვატიზმი

დამახასიათებელი ნიშნები

- ტრადიცია – პატივისცემით ეპყრობა ტრადიციებს – ადათ წესებს და ინსტიტუტებს – ყველაფერს რაც დროით არის გამოცდილი
- პრაგმატიკა – მუდამ მიუთითებენ ადამიანის გონის არასრულყოფილებაზე. ეყრდნობიან მხოლოდ გამოცდილებას, ისტორიას და პრაგმატიზმს.
- ადამიანის არასრულყოფილება – ადამიანის ბუნებას უყურებს პესიმისტურად – ადამიანი სხვაზე დამოკიდებული და მფარველობის მაძიებელი არსებაა. მოიკოჭლებს ზნეობრივად, სიხარბე და ძალაუფლების ჟინი კლავს
- ორგანიციზმი – ორგანული მთლიანობა, ცოცხალი ორგანიზმი. საერთო კულტურასა და ტრადიციულ ფასეულობებს მოიცავს რომელთან გარეშე ადამიანთა ერთობის შენარჩუნება უბრალოდ შეუძლებელია
- იერარქია – ადამიანთა სოციალური მდგომარეობისა და სტატუსის მიხედვით დაყოფა გარდაუვალია.
- ხელისუფლება – ადამიანს შეიძლება არ შეეძლოს დამოუკიდებლად გადაწყვეტილების მიღება – მშობლების და შვილების მაგალითი
- საკუთრება - პიროვნების თვითშეფასების საზომი – ეგოს დაკმაყოფილება. ასევე გულისხმობს მოვალეობას.

ახალი მემარჯვენეობა

➤ კონსერვატიული იდეოლოგიის ნაირსახეობა –

უპირისპირდება - ეკონომიკაში სახელმწიფო ჩარევის ტენდენციას, მეორეს მხრივ კი ლიბერალური და პროგრესული სოციალური ღირებულებების გავრცელებას.

➤ ნეოლიბერალიზმის და ნეოკონსერვატიზმის ნაჯვარი

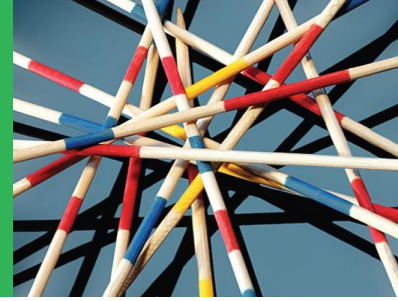
➤ ტექტურისეული და რეიგანისეული ხედვა – ორიენტაცია არა სახელმწიფოზე არამედ ბაზარზე ორიენტირებულ ფორმებზე

ნეოლიბერალიზმი

- კლასიკური პოლიტიკური ეკონომიკის განახლებული ვარიანტი
- განვითარების სათავე – ფრიდრიხ გონ ჰაიეკი (1899 – 1992) და მილტონ ფრიდმენი
- მთავარი საყრდენი – თავისუფალი ბაზარი და ინდივიდია
- მიზანი სახელმწიფოს „თავის ტყავში დატევა“
- სწამს რომ არარეგულირებული საბაზრო კაპიტალიზმი თვითონ მოიტანს ეკონომიკურ ეფექტს
- სახელმწიფოს ჩარევა ახშობს პირად ინტერესებს
- არ არსებობს ცნება საზოგადოება – არსებობს მხოლოდ ცალკეული პიროვნება და ოჯახი (მარგარიტ ტეტჩერი)

ნეოკონსერვატიზმი

➤ აიტაცა XIX საუკუნის კონსერვატიზმის სოციალური პრინციპები

1. ხელისფლებას უწინდელი ხიბლი
2. ოჯახი, სარწმუნოებას
3. ეროვნულობასთან დაკავშირებული ტრადიციები

ზეეროვნულ გაერთიანებების და მრავალკულტურულობის მიმართ სკეპტიციზმი.

➤ ხელისუფლება არის გარანტი – სოციალური სტაბილურობის, წესრიგის და პატივისცემის

- მრავალკულტურული და მრავალრელიგიური საზოგადოებისადმი იმ საფუძველზე გაჩენილი ეჭვია რომ მას თითქოსდა კონფლიქტისა და დესტაბილიზაციისაკენ მიდრეკილება ახასიათებს

სოციალიზმი

- სოციალიზმის ნიშნები **XVII** საუკუნეებში გაჩნდა და როგორც პოლიტიკური დოქტრინა – XIX საუკუნეების დასაწყისში განვითარდა
- პასუხი სამრეწველო კაპიტალიზმის გაჩენაზე და სამრეწველო საქონლის სწრაფი მატებით შემფოთებული ხელოსნებისა და წვრილი მეწარმეების ინტერესებს გამოხატვაზე
- **მიზანი** – საბაზრო გაცვლა გამოცვლაზე დამყარებული კაპიტალისტური ეკონომიკის მოსპობა და მისი თვისებრივად განსხვავებული საერთო საკუთრების პრინციპზე აგებული სოციალისტური საზოგადოების ჩანაცვლება
- XIX საუკუნიდან მოყოლებული სოციალიზმში რეფორმისტული მიმართულებაც გამოიკვეთა, და იგი კაპიტალისტურ საზოგადოებაში მუშათა კლასის თანდათანობითი ინტეგრაციის ფაქტს ასახავდა.

სოციალიზმი

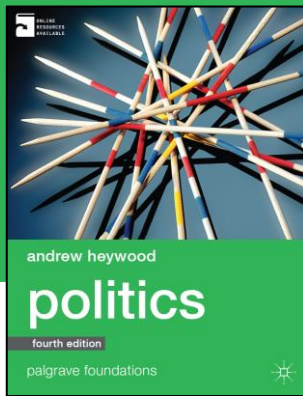

დამახასიათებელი ნიშნები

- ერთობა – შეკავშირებული საზოგადოება
- ძმობა: თანამშრომლობა და არა კონკურენცია
- სიციალური თანასწორობა: უმთავრესი ფასეულობა – კეთილდღეობის თვალსაზრისით
- მოთხოვნილება: მატერიალური ქონება უნდა გადანაწილდეს მოთხოვნილების და არა უნარისა თუ შრომის მიხედვით.
- სოციალური კლასი: საზოგადოებრივი ცხოვრების ანალიზი
- საერთო საკუთრება: საყოველთაო თანასწორობის მიღწევის გზა – (ზოგისთვის პირიქით იდეოლოგიის კრახი). მატერიალური რესურსების საერთო ყულაბაში მოთავსება.

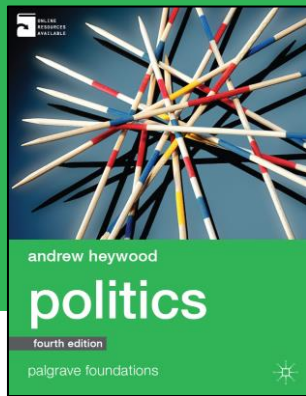
თანამედროვე საზოგადოება და მოქალაქე

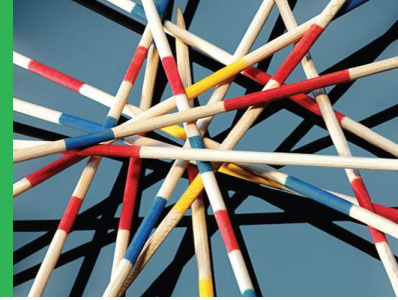

ლექცია 5

ადამიანის უფლებები და თავისუფლებები,
შრომის უფლებები

საქართველოს კონსტიტუცია

რას ნიშნავს ადამიანის უფლება?

უფლება ნიშნავს ადამიანისთვის მინიჭებულ შესაძლებლობას, საკუთარი შეხედულებისა და ინტერესების მიხედვით განახორციელოს მოქმედებები, დაიცვას საკუთარი ინტერესები და სხვებსაც მოსთხოვოს ამ უფლებების დაცვა. **უფლება და მოვალეობა** ერთმანეთთან მჭიდროდ არის დაკავშირებული. არ არსებობს უფლება, რომელსაც არ შეესაბამება მეორე მხარის მოვალეობა. მაგალითად, მოსწავლეს აქვს სწავლის უფლება - სახელმწიფოს კი მოვალეობა უზრუნველყოს იგი.

საქართველოს კონსტიტუცია

მუხლი 9. ადამიანის ღირსების ხელშეუვალობა

1. ადამიანის ღირსება ხელშეუვალია და მას იცავს სახელმწიფო.
2. დაუშვებელია ადამიანის წამება, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობა, არაადამიანური ან დამამცირებელი სასჯელის გამოყენება.

მუხლი 10. სიცოცხლისა და ფიზიკური ხელშეუხებლობის უფლებები

1. ადამიანის სიცოცხლე დაცულია. სიკვდილით დასჯა აკრძალულია.
2. ადამიანის ფიზიკური ხელშეუხებლობა დაცულია.

მუხლი 11. თანასწორობის უფლება

1. ყველა ადამიანი სამართლის წინაშე თანასწორია. აკრძალულია დისკრიმინაცია რასის, კანის ფერის, სქესის, წარმოშობის, ეთნიკური კუთვნილების, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური ან სხვა შეხედულებების, სოციალური კუთვნილების, ქონებრივი ან წოდებრივი მდგომარეობის, საცხოვრებელი ადგილის ან სხვა ნიშნის მიხედვით.

საქართველოს კონსტიტუცია

- ადამიანის სიცოცხლის, თავისუფლების, პატივისა და ღირსება ხელშეუვალობა; სიტყვის, აზრის, სინდისის, რწმენისა და აღმსარებლობის თავისუფლება;
- პირადი ცხოვრების, მიმოწერისა და შეტყობინებათა ხელშეუხებლობა;
- საკუთრების უფლება;
- თავისუფალი მიმოსვლისა და საცხოვრებლის თავისუფალი არჩევის უფლება;
- ინფორმაციის მიღებისა და გავრცელების, აზრების თავისუფლად გამოთქმისა და გავრცელების უფლება;
- შეკრებისა და მანიფესტაციის თავისუფლება;
- გაერთიანებების შექმნის უფლება;
- პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლება;
- ინტელექტუალური შემოქმედების თავისუფლება;
- შრომის თავისუფლება;
- განათლებისა და ჯანმრთელობის დაცვის უფლებები.

რა ვალდებულებები აქვს სახელმწიფოს:

- პატივისცემის ვალდებულება- სახელმწიფო ვალდებულია, პატივი სცეს ადამიანის ღირსებას;
- დაცვის ვალდებულება- სახელმწიფო ვალდებულია. საკანონმდებლო დონეზე აღიაროს ადამიანის უფლებები;
- შესრულების ვალდებულება- სახელმწიფო ვალდებულია, საკანონმდებლო დონეზე დეკლარირებული ადამიანის უფლებების დასაცავად ჩამოაყალიბოს გარკვეული მექანიზმები.

პოზიტიური ვალდებულება (status positivus) სახელმწიფო, ადამიანის უფლებების დასაცავად, აქტიურად მოქმედებს, მაგ: ხელი შეუწყოს განათლების უფლებას, ჯანდაცვას, უსაფრთხო გადაადგილების უფლებას....

ნეგატიური ვალდებულება (status negativus)

კანონიერი საფუძვლის გარეშე ხელისუფლება მას არ უნდა შეეხოს. მაგ: მიმოწერის გასაჯაროება, მოსმენა, პირად ცხოვრებაში ჩარევა, სიტყვის თავისუფლების ხელყოფა. ..

ადამიანის უფლებათა თვისებები.

- ადამიანის უფლებათა თვისებები.

ადამიანის უფლებები არის:

- საყოველთაო
- ხელშეუვალი
- განუყოფელი
- უნივერსალური
- განუსხვისებელი
- ურთიერთდამოკიდებული და ურთიერთდაკავშირებული. მაგ: სიცოცხლისუფლება + ჯანდაცვის უფლება

ადამიანის უფლებები

- ადამიანის უფლებათა კონცეფცია ეფუძნება გარკვეულ ღირებულებებს, ესენია:
- ღირსება
- თავისუფლება
- თანასწორობა
- ტოლერანტობა
- დემოკრატია
- სამართლიანობა

ადამიანის უფლებათა დაცვის მექანიზმები

ადამიანის უფლებათა დაცვის შიდასახელმწიფოებრივი მექანიზმები

საერთო სასამართლოები

საქალაქო (რაიონული) სასამართლოები- პირველი ინსტანციით განიხილავენ სისხლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციული სამართლის საქმეებს.

თბილისისა და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოები - მეორე ინსტანციით იხილავენ საქალაქო (რაიონული) სასამართლოების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებებთან დაკავშირებით საჩივრებს

საქართველოს უზენაესი სასამართლო - საკასაციო საჩივრის საფუძველზე განიხილავს სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების კანონიერების საკითხებს.

საკონსტიტუციო სასამართლო

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს ძირითადი ფუნქცია კონსტიტუციური კონტროლის განხორციელებაა.

ადამიანის უფლებათა დაცვის მექანიზმები

არსასამართლო მექანიზმები:

- საქართველოს სახალხო დამცველი
- პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური
- სპეციალური საგამოძიებო სამსახური
- არასამთავრობო ორგანიზაციები

ადამიანის უფლებათა დაცვის მექანიზმები

ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო მექანიზმები

გაერო

1948 წლის 10 დეკემბრის ადამიანის უფლებათა
საყოველთაო დეკლარაცია.

- სამართლებრივი აქტები, რომლებიც ძირითადად
საფუძვლად დაედო დეკლარაციას: აშშ-ს უფლებათა
ბილი (**Bill of Rights**) და საფრანგეთის რესპუბლიკის
ადამიანის და მოქალაქის უფლებათა დეკლარაცია;
- საქართველოში ძალაშია საქართველოს უზენაესი
საბჭოს 1991 წლის 15 სექტემბრის დადგენილებით.

დღეისათვის დეკლარაცია 360 ენაზეა თარგმნილი და
წარმოადგენს მსოფლიოს ყველაზე მეტ ენაზე თარგმნილ
დოკუმენტს;

ადამიანის უფლებათა დაცვის მექანიზმები

**ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო მექანიზმები:
(რეგიონალურ დონეზე)**

ადამიანის უფლებების ევროპული სისტემა სამი ნაწილისგან შედგება:

- ევროსაბჭოს სისტემა - ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია ECHR. სასამართლო სტრასბურგში
- ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია (ეუთო)
- ევროპის კავშირი- ფუნდამენტური უფლებების ქარტია (The Charter of the Fundamental Rights of the European Union)

- საერთაშორისო სასამართლოები/ტრიბუნალები

- მაგ: სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლო ICC (ნიდერლანდები, ჰააგა),
მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლო ICJ (ნიდერლანდები, ჰააგა) , ევროკავშირის
მართლმსაჯულების სასამართლო (ლუქსემბურგი)...

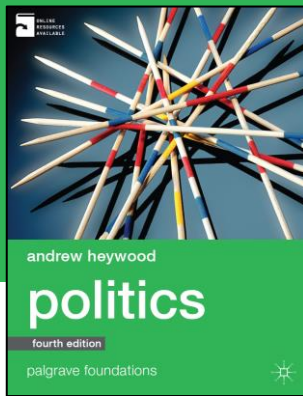
პაქტების მიღებით შეიქმნა გაეროს ადამიანის უფლებათა
საზედამხედველო მექანიზმები

გაეროს ძირითადი კონვენციები ადამიანის უფლებების შესახებ	
აქტის სახელწოდება	მიღების წელი
კონვენცია გენოციდის დანაშაულის თავიდან აცილებისა და დასჯის შესახებ	1948
კონვენცია ლტოლვილთა სტატუსის შესახებ	1951
კონვენცია მონობის შესახებ ⁴⁵	1926
სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებათა საერთაშორისო პაქტი	1966
საერთაშორისო კონვენცია რასობრივი დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღ- მოსაფხვრელად	1966
კონვენცია სამხედრო დანაშაულებისა და კაცობრიობის წინააღმდეგ ჩადენი- ლი დანაშაულების მიმართ სამართლებრივი შეზღუდვების გამოუყენებლო- ბის შესახებ	1968
ქალთა დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის საერთაშორისო კონ- ვენცია	1979
კონვენცია წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახ- ველი მოპყრობისა და დასჯის წინააღმდეგ	1984
ბავშვის უფლებათა კონვენცია	1989
საერთაშორისო კონვენცია ყველა მიგრანტი მუშისა და მათი ოჯახის წევრთა უფლებების დაცვის შესახებ	1990
კონვენცია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების შესა- ხებ	2006

თანამედროვე საზოგადოება და მოქალაქე

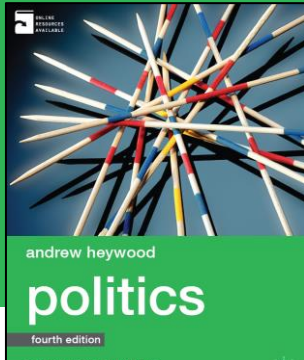

ლექცია 4

სოციალური ჯგუფი, სუბ კულტურა, სოციალური აზრის
ფორმირება, სოციალური მოძრა-ობები

შონია. თავი III

სოციალური ჯგუფები

სოციალური ჯგუფები

ადამიანებს ყოფს სოციალურ ჯგუფებად, როგორიცაა ქალები და კაცები, ასაკობრივი ჯგუფები, რასობრივი და ეთნიკური ჯგუფები, რელიგიური ჯგუფები და ა.შ.

ამგვარი სოციალური ჯგუფები უბრალოდ ხალხის კრებულები არ არის, რადგან ისინი უფრო ფუნდამენტურად არიან გადაჯაჭვული მათზე მიკუთვნებული ადამიანების იდენტობებთან

სოციალური ჯგუფი არის ადამიანების კოლექტივი, რომელიც სულ მცირე ერთი სხვა ჯგუფისგან მაინც განსხვავდება კულტურული ფორმებით, პრაქტიკებით, ან ცხოვრების წესით

ადამიანთა სოციალური ერთობა

ადამიანთა სოციალური ერთობა მისი უფართოესი გაგებით, მთელს საზოგადოებას მოიცავს მთელი თავისი კავშირ-ურთიერთობებით,

ადამიანთა სოციალური ერთობანი ფართო(ისტორიული ან არაისტორიული) და ვიწრო (არაისტორიული) გაგებით ამა თუ იმ საზოგადოებრივ ჯგუფებს უკვე თავთავისი კავშირ-ურთიერთობებით მათში შემავალი ადამიანებისა.

სოციალური ერთობის არაისტორიულ ფორმები - რასები, ეთნოსები, კლასები, კლანები, წოდებანი, ნათესავები, თანაქალაქელები და ა.შ.,

ადამიანთა ერთობის ისტორიულ ფორმები - გვარი, ტომი, ეროვნება, ერი (ნაცია).

სოციალური ჯგუფებია:

- დიდი, ანუ მსხვილი სოციალური ჯგუფებია: რასები, ერები, კლასები,

ოთხი ძირითადი რასა არსებობს: ევროპეოიდული (თეთრკანიანი), ნეგროიდული (შავკანიანი), მონგოლოიდური (ყვითელკანიანი) და ავსტრალიოიდური (წითელკანიანი) რასები.

- მცირე ანუ წვრილი სოციალური ჯგუფები: კოლექტივები, ოჯახები.

კოლექტივი (ლათ. “კოლექტივუს” - “კრებითი”) ადამიანთა გაერთიანებაა, რაიმე საერთო ამოცანის საფუძველზე, ადამიანთა მცირე ჯგუფი, კრებული.

ოჯახი- საზოგადოების პირველ-უჯრედად. ერის შემდეგ მხოლოდ ოჯახია სოციალური ჯგუფი, რომელიც მთელი საზოგადოების სახეა.

- ოჯახის ისტორიული განვითარება- პოლიგამიიდან (მრავალცოლქმრიანობიდან) მონოგამიისაკენ (ერთცოლქმრიანობისაკენ).

სუბკულტურა

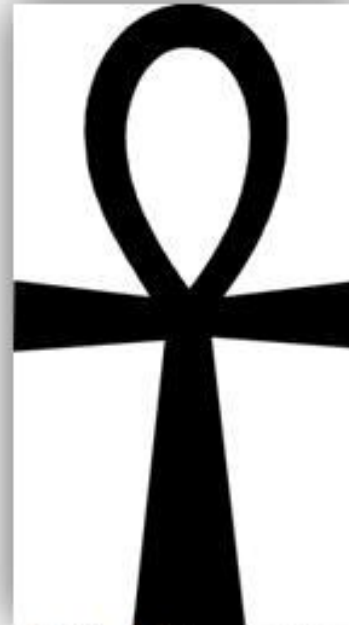

- სუბკულტურა (ლათ. sub - ქვე, cultura - კულტურა) - საზოგადოების ამა თუ იმ ჯგუფისათვის დამახასიათებელი ფასეულობების, ქცევისა და ნორმების სისტემა, რომელიც განასხვავებს მას გაბატონებული კულტურისაგან.
- ერთი კულტურის ფარგლებში არსებობს განსხვავებული ჯგუფები, რომლებიც გამოირჩევიან ჩაცმულობით, ვარცხნილობით, გემოვნებით, ინტერესებით, ლექსიკითა და მეტყველების მანერით, იუმორით, ურთიერთობის ფორმებით, ფასეულობებით - მოკლედ, ყველაფერი იმით, რასაც, ზოგადად, ცხოვრების წესს ვუწოდებთ.
- სუბკულტურის წევრები არ ცდილობენ დაუპირისპირდნენ გაბატონებულ კულტურას, სუბკულტურა ცდილობს შეინარჩუნოს საკუთარი განსხვავებულობა.
- არსებობს ეთნიკური, რელიგიური, ასაკობრივი, პროფესიული და სხვა სუბკულტურები.

სუბკულტურა

გოთების სუბკულტურა 1980-იან წლებში წარმოიშვა ინგლისში. მათი სტილის დამახასიათებელი ნიშნებია შავი სამოსი, შავი თმა, მუქი მაკიაჟი

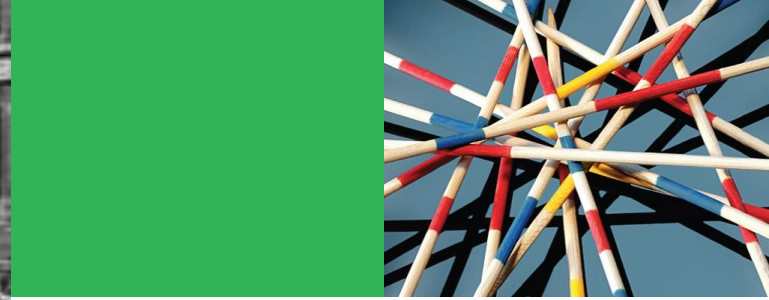

მარცხნივ: ანხ - მარადიული სიცოცხლის აღმნიშვნელი ძველევგიპტური იეროგლიფი, რომელიც გოთების სუბკულტურის სიმბოლოდ იქცა.
მარჯვნივ: გოთების ჩექმა

სუბკულტურა

როკერების სუბკულტურის აუცილებელი ატრიბუტია მოტოციკლი, მათი სტილისათვის დამახასიათებელია ტყავის სამოსი, გრძელი თმა და ტატუირებული სხეული.

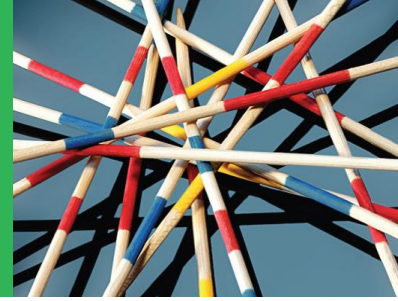
სკინჰედების სუბკულტურა 1960-იან წლებში
შეიქმნა ბრიტანეთში. ეს სახელი ჯგუფმა მისი
წევრების მოკლედ შეჭრილი ან გადაპარსული
თმების გამო მიიღო (ინგლ. skin -კანი, head -
თავი). სკინჰედების სტილის განუყოფელი
ელემენტი იყო ფეხსაცმელი "დოქტორ
მარტინეს", ლიგაისის გადაკეცილი ჯინსი,
კუბოკრული პერანგი და შარვლის სამაგრები.

სუბკულტურა

არსებობს კრიმინალური, ე.წ. "ქურდული" სამყაროს სუბკულტურაც. მისი წარმომადგენლების ენა/ჟარგონი, მსოფლმხედველობა და ქცევის მოდელები საგრძნობლად განსხვავებულია გაბატონებული კულტურისაგან.

სუბკულტურა

საქართველოში ჩამოყალიბდა ახალგაზრდული სუბკულტურა - პარკური. ის თავდაპირველად საფრანგეთში შეიქმნა.

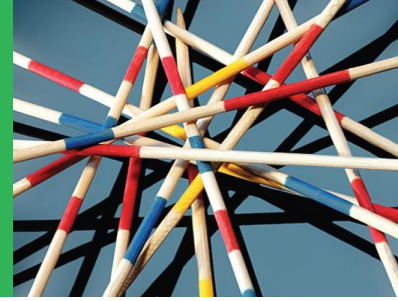
პარკური - ეს არის გადაადგილების ხელოვნება, მისი მიზანია საკუთარი სხეულის შესაძლებლობების გამოყენებით ერთი წერტილიდან მეორემდე მანძილის მაქსიმალურად სწრაფად და ეფექტურად დაფარვა.

ტრეისერები - (ადამიანი, რომელიც პარკურით არის გატაცებული).

GT Crew-ს (Georgian Traceur's Crew) “ქართველი ტრეისერების ჯგუფი”.

კონტრკულტურა

კონტრკულტურა - უპირისპირდება გაბატონებულ კულტურას და აყალიბებს უმრავლესობის კულტურის საწინააღმდეგო ფასეულობებსა და ნორმებს.

კონტრკულტურა უპირისპირდებოდა იმდროინდელი დასავლური საზოგადოებისათვის ჩვეულ, მომხმარებლურ ცხოვრების წესსა და მსოფლმხედველობას. იგი მოიცავდა სტუდენტებისა და ჰიპების მოძრაობას.

„ჩვენ ... გვზარავს სამყარო, რომელიც მემკვიდრეობით მივიღეთ, ბავშვობაში ჩვენ დადებითად მივიჩნევდით ამერიკის ფასეულობებს: თავისუფლება და თანასწორობა ყველასათვის.“

პორტ-ჰურონის დეკლარაცია "ახალგაზრდები დემოკრატიული საზოგადოებისათვის", 1962 წელი.

კონტრკულტურა

1958 წელს ჯერალდ ჰოლტომის მიერ შექმნილი მშვიდობის სიმბოლო, რომელიც პირველად ბრიტანეთში ბირთვული განიარაღების კამპანიისას გამოიყენეს, კონტრკულტურის მთავარ სიმბოლოდ იქცა

კონტრკულტურა

"თვითმფრინავის ბიჭები" 1983

წლის 18 ნოემბერი

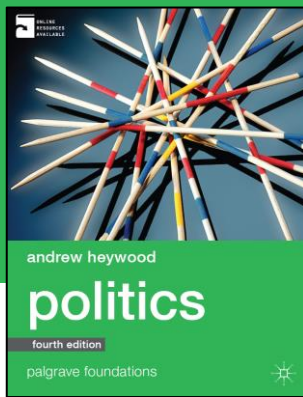
27 თებერვალი • Edited

საბჭოთა კავშირი, რომელმაც ჯინსები მხოლოდ იმიტომ აკრძალა, რომ თვითონ ვერ შექმნა, ვერ დაამზადა და უბრალოდ მარტივი გზა აირჩია აკრძალა, ხოლო ამ მატერიით შემოსილნი სიმშვიდის მტერ ცივისხლიან კაპიტალისტებად შერაცხა... მიდი და იცხოვრე ასეთ ქვეყანაში, როცა ახალგაზრდა ხარ და თავისუფლება გეძახის, თუნდაც ოკეანის გადაღმა... #PFN

თანამედროვე საზოგადოება და მოქალაქე

ლექცია 3

ერები, მრავალფეროვანი გარემო და
ნაციონალიზმი

ჰეოვუდი. გვ.153-174
შონია. თავი III

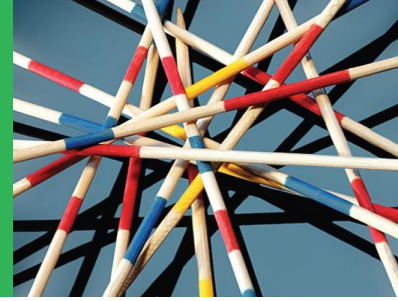

andrew heywood

politics

fourth edition

რა არის ერი?

„ერი“ კულტურული მთლიანობა- ენით, რელიგიით, საერთო წარსულითა და სხვა ფაქტორებით შეკავშირებული”

- საერთო მეობა
- კულტურული სიამყის განცდა

სუბიექტური თუ ობიექტური?

ერი- კულტურული ერთობა

„ადამიანის ერებად დაყოფა სხვა არაფერია, თუ არა ადამიანის ბუნებრივი მოთხოვნილება იმათ დაუახლოვდეს, ვისთანაც საზიარო კულტურა, ისტორიული გამოცდილება, ადათ-წესები აკავშირებს“

1. ჰავა, გარემო, ფიზიკური გეოგრაფია, ცხოვრების წესი & შრომით წესები

2. ენა უპირატესი

3. **Volksgeist** ("spirit of the people" or "national character")

4. კოლექტიური მეხსიერების გააზრება და ერთგულება

1. ბუნებრივი ანუ ორგანული ერთობა

ერი- პოლიტიკური ერთობა

„ერი უპირველეს ყოვლისა საერთო მოქალაქეობრიობით შეკვამირებულ ადამიანთა
ჯგუფს ეწოდება“

- მოქალაქეობრიბი და პოლიტიკური თანამონაწილეობა
- ნაციონალიზმის „შვილობილი“

აღმოცენდა: საფრანგეთი 1789წ რევოლუციის ნაციონალისტური
შეხედულებების საფუძველზე

1. „ფრანგი ერი“ როგორ უზენაესი, ძალაუფლების მქონე
2. მონარქიის ძალაუფლების დასასრული
3. პრინციპები: ძმობა, ერთობა და თავისუფლება

ერი- პოლიტიკური ერთობა (2)

- ❖ ერის რაობა აღმოცენდა: XIX საუკუნის ბოლოს
- ❖ სახალხო ნაციონალიზმის სახით

1. ეროვნული ჰიმნების, დროშების შემოღება
2. დაწყებით განათლების ფართო დანერგვა (მაგ: დედაენა)
3. მასმედია, პოლიტიკური სოციალიზაციის გავლენები

მაგალითები

❖ მაგ: დიდი ბრიტანეთი, აშშ, საფრანგეთი

1. დიდი ბრიტანეთი(4 „კულტურული ერის“ გაერთიანება)

- ინგლისელები, შოტლანდიელები, უელსელები და ჩრდ. ირლანდიელების

✓ **საერთო:** ტახტისადმი საერთო ერთგულება, პარლამენტისადმი პატივისცემა, ისტორიული უფლებების და თავისუფლების რწმენა.

2. აშშ („ემიგრანტთა სამშობლო“)

- მრავალეთნიკური და მრავალკულტურული ერები

✓ **საერთო:** კონსტიტუციის ღირებულებები

ერი- პოლიტიკური ერთობა (3)

- ერებს ქმნის ნაციონალიზმი და არა პირიქით ?
- ერი „წარმოსახვით ერთობა“? (მარქსიზმი ?)
- თავისუფლების & დემოკრატიის წყურვილი თუ მმართველი კლასების გამოწვევა?

ნაციონალიზმის ფორმები

- ✧ ლიბერალური ნაციონალიზმი
- ✧ კულტურული ნაციონალიზმი
- ✧ კონსერვატიული ნაციონალიზმი
- ✧ ექსპანსიური ნაციონალიზმი
- ✧ ანტიკოლონიალური ნაციონალიზმი

ლიბერალური ნაციონალიზმი

❖ ევროპული ნაციონალიზმის კლასიკური ფორმაა

➤ საფრანგეთის რევოლუციის პერიოდი

(1848 წლის რევოლუციებში იბრძოდნენ ეროვნული დამოუკიდებლობისთვის და მოითხოვდნენ შეზღუდული, კონსტიტუციური მთავრობის არსებობას.)

➤ პრინციპები:

1. აღიარებს, რომ ყოველ ერს აქვს თავისუფლებისა და თვითგამორკვევის უფლება;
2. ყველა ერი თანასწორია
3. საბოლოო მიზანია მსოფლიო, სადაც ყველა ერი სუვერენული ერი-სახელმწიფო იქნება.

ლიბერალური ნაციონალიზმი (კრიტიკა)

❖ გულუბრყვილობა და რომანტიციზმი

1. ნაციონალიზმის მხოლოდ პროგრესული და თავისუფალი მხარე: ტოლერანტული და რაციონალური.
2. სისუსტეები: ტრაიბალიზმი, ნაციონალიზმის ემოციური ძალა
(„მართალია თუ მცდარი, მაინც ჩემი ქვეყანაა“)

❖ ერი-სახელმწიფოებისგან შემდგარი მსოფლიოს ჩამოყალიბება?

1. ერები არ ცხოვრობენ მათთვის მოსახერხებელ გეოგრაფიულ ზონებში;
2. ყველა ე. წ. „ერი-სახელმწიფო“ მოიცავს მთელ რიგ ლინგვისტურ, რელიგიურ, ეთნიკურ და რეგიონულ ჯგუფებს, რომელთაგან ზოგიერთმა შესაძლოა საკუთარი თავი „ერად“ მიიჩნიოს.

(მაგ. ყოფილი იუგოსლავია- ჰომოგენური ერი-სახელმწიფოს შექმნის
ერთადერთი გზა ეთნიკური წმენდის პროგრამა იყო.)

კულტურული ნაციონალიზმი

“ნაციონალიზმის ისეთი ფორმა, რომელიც უმთავრეს ამოცანად ისახავს ერის, როგორც განსაკუთრებული ცივილიზაციის- და არა კონკრეტული პოლიტიკური მთლიანობის აღორძინებას”

1. მკვეთრი ეროვნული სიამაყე
 2. მემკვიდრეობით მიღებული ეთნიკური მეობა (ამ გაგებით, შეუძლებელია გახდე „გერმანელი“, „რუსი“...)
- მაგ: უელსური ნაციონალიზმი, შავკანიანთა ნაციონალიზმი აშშ-ში და სხვა.

კონსერვატიული ნაციონალიზმი

- ❖ ნაციონალიზმი რწმენის სიმბოლოდ
- ✓ **სოციალური ერთობისა და საზოგადოებრივი წესრიგის დაპირება**
- ✓ ნაციონალური პატრიოტიზმის გრძნობა
- ✓ **ერს ორგანულ ერთეულად განიხილავენ**(ადამიანისთვის დამახასიათებელი ძირითადი სურვილი - გაერთიანდეს მსგავსი შეხედულებების, ჩვევების, ცხოვრების სტილის და გარეგნობის მქონეებთან.)
- ✓ **ემიგრაცია** -საფრთხე : ასუსტებს ჩამოყალიბებული ეროვნული კულტურასა და ეთნიკური იდენტობას

მაგალიტები:

1. ბისმარკის მზაობა გამოეყენებინა გერმანული ნაციონალიზმი პრუსიის გაძლიერება-გაფართოებისათვის
2. რუსეთის მეფე ალექსანდრე მესამის მიერ პან-სლავური ნაციონალიზმის აღიარება.
3. დიდ ბრიტანეთში მემარჯვენე კონსერვატიზმის ღრმა „ევროსკეპტიციზმი“

მაგალითები

1. ბისმარკის მზაობა გამოეყენებინა გერმანული ნაციონალიზმი პრუსიის გაძლიერება-გაფართოებისათვის
1. რუსეთის მეფე ალექსანდრე მესამის მიერ პან-სლავური ნაციონალიზმის აღიარება.
1. დიდ ბრიტანეთში მემარჯვენე კონსერვატიზმის ღრმა „ევროსკეპტიციზმი“

კონსერვატიული ნაციონალიზმი (კრიტიკა)

1. მმართველი კლასის იდეოლოგიის ელიტარული მანიპულაციის ფორმა
“გაჭირვებისას ყველა მთავრობა თამაშობს „ნაციონალიზმის ბარათით“.
 2. ხელს უწყობს შეუწყნარებლობასა და ფანატიზმს

რწმენა იმისა, რომ ერი არის ექსკლუზიური ეთნიკური ერთობლიობა: ვინ არის ერის წევრი და ვინ არის ერისთვის უცხო?
- ემიგრანტები, ან უცხოელები ზოგადად, როგორც მუქარა, საფრთხე, და ხელი შეუწყონ, ან რასობრივი დისკრიმინაციისა და ქსენოფობიის ლეგიტიმაცია მოახდინონ.

ექსპანსიური ნაციონალიზმი

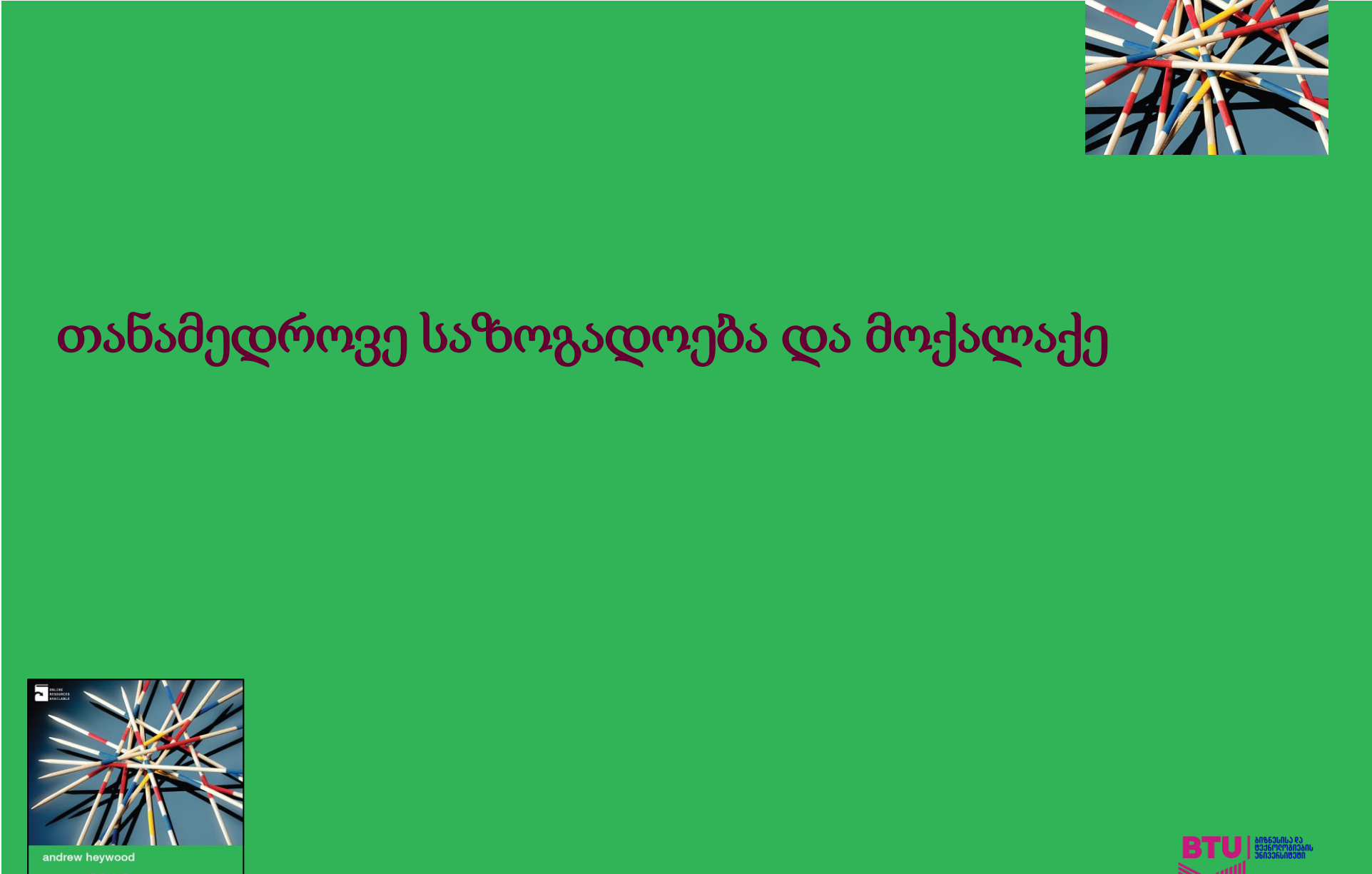
“ერის არსებობა გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ინდივიდის სიცოცხლე, ხოლო ინდივიდის არსებობას მხოლოდ მაშინ აქვს მნიშვნელობა, თუ კი იგი ეძღვნება ერის ერთიანობასა და გადარჩენას.”

- ❖ აგრესიული, მილიტარისტული და ექსპანსიური (მტაცებლური) ხასიათი
- ◆ მე-19-ე ბოლოს : როდესაც ევროპული ძალები ჩაბმული იყვნენ „აფრიკისთვის ბრძოლაში“
- ✓ იმპერიის ფლობის სურვილი
- ✓ ჯინგოიზმი: სახალხო ენთუზიაზმისა და ზეიმის განწყობა, გამოწვეული სამხედრო ექსპანსიით ან იმპერიული გამარჯვებით.
- ✓ სხვა ერი -მუქარა და მტერი (მტრის პირისპირ, ერი კი იკვრება და ღვივდება საკუთარი მნიშვნელობისა და იდენტობის გრძნობა)
- ✓ მითები წარსულ ეროვნულ დიდებაზე

ანტიკოლონიალური ნაციონალიზმი

- ✓ პოლიტიკური დამოუკიდებლობის წადილი
- ✓ თანმდევი სოციალური განვითარების სურვილი
- ❖ დამთავრდა მათი სუბორდინაციით ინდუსტრილიზირებული ევროპული სახელმწიფოებისა და შეერთებული შტატების მიმართ.

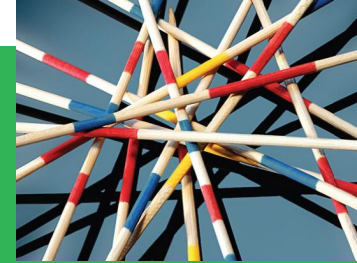

თანამედროვე საზოგადოება და მოქალაქე

andrew heywood

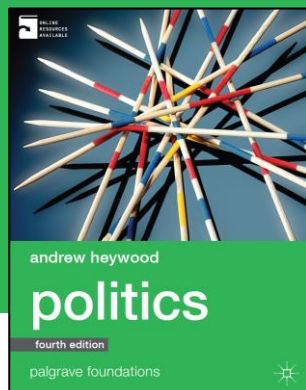
politics

ლექცია 2

სახელმწიფო და მმართველობის ფორმები/რეჟიმები

ჰეივუდი. გვ.43-66
ბუროუსი.72-95

სახელმწიფო

რა არის სახელმწიფო

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ორგანიზაციის ფორმა, რომელიც საჯარო ხელისუფლების მეშვეობით ახორციელებს თავის სუვერენულ უფლებამოსილებას, უზრუნველყოფს ქვეყნის ერთიანობას და მთლიანობას.

სახელმწიფო ფორმის ცნება მოიცავს:

1. სახელმწიფო მმართველობის ფორმას
2. ხელისუფლების ტერიტორიული ორგანიზაციის ფორმა
3. პოლიტიკური რეჟიმი

სახელმწიფო

სახელმწიფო მმართველობის ფორმა

სახელმწიფოს იმ შინაგანი ნიშნების ერთობლიობა, რომლებიც აჩვენებს, თუ როგორაა სახელმწიფოში ხელისუფლება მოწყობილი, ვის ეკუთვნის იგი, რომელი ორგანოებით, რა მეთოდებით და როგორ ხორციელდება.

მმართველობის ფორმის მიხედვით განასხვავებენ :
მონარქიულ და რესპუბლიკურ მმართველობას

მონარქია:

1. აბსოლუტური, ანუ შეუზღუდავი მონარქია
2. არჩევითი და მემკვიდრეობითი
3. შეზღუდული (კონსტიტუციური)

რესპუბლიკა:

ხელისუფლების ორგანოები არის არჩევითი

- საპარლამენტო
- საპრეზიდენტო
- შერეული

კლასიკური ტიპოლოგიები(1)

1. არისტოტელე, მე-4-ე საუკუნე
2. 158 ბერძნული პოლისის მართვის ანალიზს

ორი კრიტერიუმი: ა) ვინ მართავს; ბ) ვინ იგებს ამით.

მმართველობის 6 ფორმა

ერთი კაცი	უმცირესობა	უმრავლესობა	ვინ იგებს ამით?
			
ტირანია	ოლიგარქია	დემოკრატია	მმართველების ინტერესისთვის
მონარქია	არისტოკრატია	პოლიტი	ხალხის ინტერესებისთვის

განმარტებები

ტირანია- დიქტატორული პოლიტიკური რეჟიმი, რომელიც გამოირჩევა თავისი სისასტიკით.

ოლიგარქია-ძალაუფლება უჭირავს ადამიანების ვიწრო, ელიტურ წრეს (ოლიგარქებს).

დემოკრატია- როდესაც მთელი ძალაუფლება უშუალოდ ხალხს ან მათ წარმომადგენლებს ეკუთვნით.

მონარქია- როდესაც ძალაუფლება არის ერთი ადამიანის, მეფის ხელში

არისტოკრატია- რომლის დროსაც ძალაუფლება უჭირავთ არისტოკრატებს.(უმაღლეს სოციალურ კლასს)

პოლიტი- მრავალთა მმართველობა ყველას საკეთილდღეოდ

საუკეთესო სისტემა?

შერეული (არისტოტელე)

- დემოკრატიის და არისტოკრატიის ელემენტებს შეითავსებდა;
- ძალაუფლება საშუალო კლასის ხელში

სახელმწიფო ტერიტორიული მოწყობა

- სახელმწიფოს ტერიტორიულ-ადმინისტრაციული ორგანიზება, ცენტრალურ და ადგილობრივ ორგანოებს შორის ორთიერთობა.

უნიტარული

- დაყოფილია და შედგება მხოლოდ ადმინისტრაციული ერთეულებისგან
- ვრცელდება ერთი უმაღლესი სახელმწიფო ხელისუფლების იურისდიქცია

ფედერაციული

- სახელმწიფოს ერთეულები წარმოადგენენ სახელმწიფოს მსგავს წარმონაქმნებს სუვერენიტეტის გარეშე

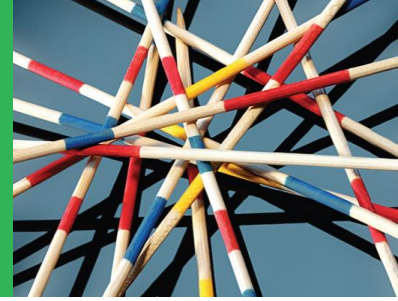
სამი სამყაროს ტიპოლოგია

ორი მსოფლიო ომი, სტალინური რუსეთი,
ფაშისტური იტალია და ნაცისტური გერმანი,
ცივი ომი- დემოკრატია VS ტოტალიტარული რეჟიმი
ნატო VS ვარშავის ბლოკი

1. კაპიტალისტური „პირველი სამყარო“ (ლიბერალურ-დემოკრატიული პრინციპები, არჩევნები, თავისუფალი ბრძოლა, კერძო მეწარმეობა, მატერიალური სტიმულირება)
2. კომუნისტური „მეორე სამყარო“ (ერთპარტიული მმართველობა, კოლექტიური შრომა, სოციალური თანასწორობა და ცენტრალიზებული დაგეგმარება)
3. განვითარებადი „მესამე სამყარო“ (ავტორიტარული და დინასტიური მმართველობა, მონარქიები ან სამხედრო რეჟიმები)

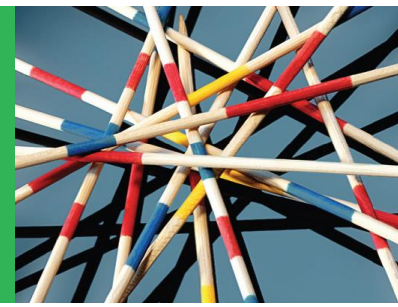
სამი სამყაროს ტიპოლოგია(2)

მთლიანი შიდა პროდუქტი :
რასაც განსაზღვრავს ერთი წლის განმავლობაში ქვეყნის საზღვრებში
წარმოებული მთლიანი საბოლოო პროდუქციისა და მომსახურების
საერთო ღირებულება

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2016&start=2016&view=map>.

პოლიტიკური რეჟიმები

პოლიტიკური რეჟიმი

სახელმწიფო ხელისუფლების კურსის განხორციელების ხერხებისა და მეთოდების ერთობლიობა

მოიცავს მთელ პოლიტიკურ სისტემას (პარტიები, საზოგადოებრივი ორგანიზაციები, პროფკავშირები, ეკლესიები, ხალხი...)

განსხვავდება დემოკრატიული და არადემოკრატიული რეჟიმები

თანამედროვე რეჟიმები

აზიის განვითარება, ნავთობით მდიდარი ქვეყნების პროგრესმა, ლათინური ამერიკის ზრდამ + აფრიკის საჰარის სამხრეთით მდებარე რეგიონის გაღარიბება + დემოკრატიზაციის პროცესების დაწყება + საბჭოთა კავშირის დაშლა (1989-91)

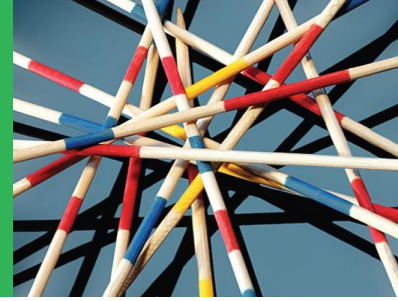
1. დასავლური პოლიარქიები
2. ახალი დემოკრატიები
3. აღმოსავლეთ-აზიური რეჟიმები
4. ისლამური რეჟიმები
5. სამხედრო რეჟიმები

დასავლური პოლიარქიები

- **პოლიარქია:** „ბევრის მმართველობა“, რეჟიმი
 1. ოპოზიციისადმი მაღალი ტოლერანტობის დონე (პრაქტიკაში: მრავალპარტიული სისტემა, ინსტიტუციურად უფლებების დაცვა, ჯანსაღი სამოქალაქო საზოგადოება)
 2. საზოგადოებას პოლიტიკურ ცხოვრებაში მონაწილეობის ფართო შესაძლებლობა (პრაქტიკა: რეგულარული+ კონკურენტული არჩევნები)
- **ლიბერალური დემოკრატია:** კაპიტალიზმი, ლიბერალური ინდივიდუალიზმი
- **გეოგრაფიული არეალი(საწყისი):** ჩრდილო ამერიკა, დასავლეთ ევროპა,
- **განსხვავებები:** მრავალი, მათ შორის: მაჟორიტარული + კონსენსუსური დემოკრატია ა.შ. / ერთპარტიული + მრავალპარტიული მთავრობა

ახალი დემოკრატიები

- დემოკრატიზაციის მესამე ტალღა 1974(დიქტატურის დამხობა საბერძნეთში, პორტუგალიასა და ესპანეთში, ასევე ლათინურ ამერიკაში + კომუნიზმის კრაზი)
- გზა დემოკრატიისკენ: სირთულეები

- პოსტ-საბჭოთა კავშირი: კომუნისტური რეჟიმის მემკვიდრეობა (პოლიტიკური, ეკონომიკური)
 1. რუსეთი, უნგრეთი, ბულგარეთი
 2. დასავლეთ ევროპა
 3. საქართველო
- ევროკავშირის როლი

ადმოსავლეთ-აზრიური რეჟიმები

- ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელი (ზრდა დასავლეთიდან აღმოსავლეთისკენ)
- „ხუთი ვეფხვი“ : სამხრეთ კორეა, ტაივანი, ჰონკონგი, სინგაპური, მალაიზია
- კომუნისტური ჩინეთი

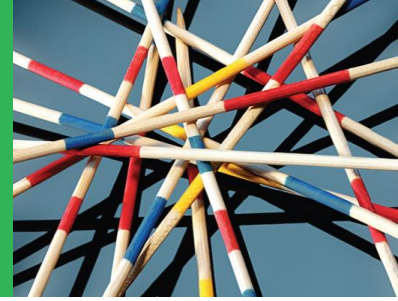
- საერთო ნიშან-თვისებები:
 1. ეკონომიკურ მიზნებზე ორიენტაცია - ვიდრე პოლიტიკურზე (პიროვნული თავისუფლება ა.შ)
 2. ძლიერი მმართველობის მოთხოვნილება+ სახელმწიფო კი მარჩენალი: გავლენიანი პარტიები
 3. ლიდერთა მიმართ პატივისცემა
 4. სოციალური კავშირები უაღრესად მნიშვნელოვანია (და არა ინდივიდუალიზმი)

ისლამური რეჟიმები

- გეოგრაფიული არეალი: ჩრდილო აფრიკა, აზიისა ნაწილი და ახლო აღმოსავლეთი
- **დეეს:** საუდის არაბეთი, ირანი, სუდანი, პაკისტანი, ლიბია ?
- ფუნდამენტალისტური ისლამი მაგ: ირანი: *შიიტური
 1. აიათოლა ჰომეინი: უმაღლესი სასულიერო პირებისგან შერმდგარ „ისლამური რევოლუციის უმაღლეს საბჭოს“
 2. შარიათის სამართალი- სამართლებრივი და მორალური კოდექსი
- 1997-2001- ავღანეთი თალიბანთა რეჟიმი
 1. გამორიცხა ქალთა მონაწილეობა განათლების, ეკონომიკისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების ნებისმიერ სივრცეში
- საუდის არაბეთი *სუნიტური რეჟიმი
- თურქეთი: ისლამი+პოლიტიკური პლურალიზმი+ევროკავშირი

სამხედრო რეჟიმები

- გეოგრაფიული არეალი: ლათინური ამერიკა, ახლო აღმოსავლეთი, აფრიკა და სამხრეთ აღმოსავლეთი
- 1. ხუნტა: კოლექტიური სამხედრო მმართველობის ფორმა, როცა ყველა გადაწყვეტილებას სამხედრო საბჭო ღებულობს (სახმელეთო, საზღვაო, სამხედრო-საჰაერო)
- 2. სამხედრო მხარდაჭერით უზრუნველყოფილი პიროვნული დიქტატურა: გენერალი პინოჩეტი ჩილე (1973)
- 3. ხელისუფლების სიმყარეს შეირაღებული ძალები განაპირობებს თუმცა სამხედრო ძალები ჩრდილში რჩებიან

ქვიზი 1

ვარიანტი 1

1. პოლიტიკა როგორც მართვის ხელოვნება: განმარტეთ
2. რა არის „დემოკრატია“?
3. დამცავი დემოკრატია: განმარტეთ
4. ხელშემწყობი დემოკრატია: განმარტეთ
5. რა არის სახელმწიფო?
6. ლევიათანი სახელმწიფო: განმარტეთ
7. პატრიარქალური სახელმწიფო: განმარტეთ
8. მაჟორიტარული სისტემა: განმარტეთ

ვარიანტი 2

1. პოლიტიკა როგორც საზოგადოებრივი ურთიერთობა: განმარტეთ
2. რა არის დემოკრატია
3. კლასიკური დემოკრატია: განმარტეთ
4. სახალხო დემოკრატია: განმარტეთ
5. რა არის ხელისუფლება?
6. პლურალისტური სახელმწიფო: განმარტეთ
7. კაპიტალისტური სახელმწიფო: განმარტეთ
8. პროპორციული სისტემა: განმარტეთ